

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak petek; ako
: : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1-50 K. Naročnina
za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3-50 K, za Ameriko 4-50 K.
List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila :
: sprejema tiskarna J. Krajec nasl. : :

Glavo po koncu.

Marsikoga vsaka malenkost v sedanji vojski tako potare, da popolnoma obupa in vse črno gleda. Tudi prodiranje Rusov v Galicijo je marsikoga spravilo iz ravnosti; srbski upadi v Slavonijo pa so marsikomu pretresli kosti in mozeg, češ, sedaj bodo pa kmalu na Dolenjskem.

Sedanji položaj nam pa priča jasno dovolj, da pri nas v Avstriji in pri našem izbornem vojaštvu nikakor niso na mestu črnogledi. Tudi z umikanjem se velikokrat doseže večje uspehe kakor z nepripravljeno bitko. Naša taktika na severu in malo prej na jugu je stremela očitno za tem, sovražnika kar najbolj oslabiti in utruditi.

Precej časa so se naši umikali iz Galicije; Rusi so dobili tako korajžo, da so celo čez tri tedne oblegali našo trdnjavo Przemysl in na večih straneh vdrla na Ogrsko. Med tem časom se je naša vojska primerno pripravila in Ruse spravila v za nas ugodne pozicije, nato pa udarila po sovražniku.

V Galiciji in tudi na Ruskem severno od Visle se ruske čete še vedno umikajo. Avstrijske in nemške čete so Rusom ne-
prestano za petami.

Na ozemlju med Jaroslavom in izlivom reke San v Vislo so vsi prehodi čez San prišli v našo posest. Rusi se umikajo na ozemlje ob reki Tanew, kjer se bodo najbrže postavili v boj. Na Rusko-Poljskem se nemške čete čez dalje bolj bližajo trdnjavama Varšavi in Ivanogorodu. Rusi so napravili iz Varšave izpad, pa so jih nemške čete pognale nazaj v trdnjavsko ozemlje. Omenjamo še posebej, da so Nemci poslali doslej 4 armade proti Rusom, med tem ko skrajja niso imeli toliko čet na razpolago.

Po tritedenskem obleganju so morali konečno Rusi zapustiti okolico Przemysla, kjer so pustili nad 40.000 mrtvih. Na Ogerskem se potika le še tu in tam kak mali oddelek Rusov.

Na jugu naše čete zavzete pozicije v Srbiji nepremagljivo držijo. Srbi imajo doslej velikanske izgube, tako, da je verjetno najnovejše poročilo, da želi Srbija premirje. Po nekaterih poročilih so Srbi in Črnogorci doslej izgubili četrtno svoje vojske.

Francozom gre dan na dan slabše. Padec Antwerpna jih je zadel v živo. Velik del nemške armade, ki je oblegala Antwerpen je sedaj prost.

Na zahodnem nemškem krilu na Francoskem se že opažajo posledice Antwerpna. Pritisk nemških čet, kateremu se Francozi že prej niso mogli uspešno ustavljati, je prisilil francosko vojno vodstvo, da drži skupaj kavalterijo pri Arrasu. Jugoahodno od Lille sta se sovražni kavalteriji že spopadli. Boj se pa ni poostiril samo v to smer. Nemške čete so že dosegle zaželjeni cilj — severno morsko obalo, ko so ji 11. oktobra z zmago pri Harebrouku napravile prosto pot tja.

Na Francoskem je pač upati, da bo v kratkem padla odločitev na stran Nemčije.

Torej ne obupati; položaj nikakor ni tako črn, kakor ga nekateri gledajo. Dosedanji dogodki nasprotno utrjujejo upravičeno zavest, da hiti Avstrija in Nemčija k zmagi.

Naznanilo.

Današnji list smo nekaterim ustavili, ker nam ne pošljejo naročnine.

Nekaterim pa bomo poslali račune in prosimo, da nam pošljejo takoj dotično svoto, sicer bomo tudi list ustavili.

Dolenjskim junakom v spomin.

Z zanimanjem smo čitali v zadnji številki poročila o dveh dolenjskih junakih, ki sta našla častno smrt na severnem bojišču. Onadva sta bila iz meščanskih slojev; naj Vam dodam tudi sliko kmečkega priprostega mladeniča, s katerim sem nedavno govoril.

Že med prvimi ranjenci smo čitali ime Martin Režek, alpinist 27. bramborskega ali planinskega polka iz Ljubljane. Ti planinci so se 15. avgusta iz Goriskega odpeljali skozi Ljubljano in Ogrsko v vzhodno Galicijo blizu do Tarnopola. A pri svojem dohodu so po napornem maršu že zadeli na sovražnika. Dne 24. avg. so se že začeli manjši boji, v katerih je bilo mnogo naših ranjenih. A dne 27. avgusta je bila huda bitka pri Premislanyju. Oddelek, v katerem je bil Režek, je dobil povelje, da zavzame sovražnikovo baterijo. Planinci so se vrgli nanjo kakor levi. Vnelo se je mesarsko klanje s puškami, meči, rokami in puškinimi kopiti. Padali so na obeh straneh. Kogar ni podrli krogla, prebodel ga je meč. V tem metežu je Režek dvema Rusoma s kroglo pomagal na oni svet, enega pa je z mečem zabodel, da se je kar sesedel. Med tem pa se proti Režeku zakadi močan Rus, pravi Harambaša, ter ga začne zgrabivši ga za vrat kar daviti. A naš alpinist ne zgubi samosvesti, mahoma parira Rusu ter ga istotako zgrabi za vrat, z drugo roko še puško držeč, in tako se rojata na življenje in smrt. Režeku se posreči, da podere Rusa na tla. Hitro zgrabi za puško in s kopitom srečno premaga sovražnika, ki se več ne gane. A med tem metežem je eden izmed ruskih ranjencev ustrelil proti njemu. Zato Režek skoči tudi na tisto stran ter mu vrne to prijaznost s kopitom, da ruski vojak ni več nikomur škodoval. — Pa pozabil sem še povedati, da mi je še prej izmed frčajočih krogelj ena tik ob sencu odstrelila peresni šopek na čepici, in kmalo nato je priletel šrapnel ki mi je telečnjak na hrbtu odrezal s takim pritiskom, da mi je bruhnila kri iz nosa in skozi usta. Ne vem, ali isti ali drug šrapnel je tovariša raztrgal na kosce, ki so se vsuli na nas. — A vse to me ni zadržalo, sam ne vem, kako — da sem se pri zgoraj opisanem naskoku obranil sovražnika. — A kaj je to? Zemlja okrog mene je suha — in vendar čutim v čevlju mokroto; nakar me tovariš opozori, da sem ranjen na levi nogi rekoč: ali ne vidiš, da je vsa hlačnica krvava? 'Zdaj še-le se zavem, kaj se je tudi z menoj zgodilo. Čutim se trudnega, vsedem se in si za silo obvežem prestreljeni kraj s pravo, ki jo vsak vojak dobi za največjo potrebo. Potem pa sem se onesvestil, ker ne vem, kaj se je z menoj godilo. Pozneje sem zvedel, da je prišla naša saniteta, ki nas je pobrala in nas odpravila v mesto Stryj v bolnico. A tudi tu nam ni bilo

obstanka, kajti povelje se je glasilo: težko ranjeni zvečer na kolodvor, lahko ranjeni jutri zjutraj. Ali še ne preteče ura, ko se nam zapove: vsi na kolodvor (kajti sovražnik se je približal mestu). Na postaji je bil tak metež prinešenih in samodoslih ranjencev ter nebrojnih beguncev, da je bil srečen, kdor je dobil kak prostorček. Vlak odhaja za vlakom. Slednjič tudi jaz dobim prostor in vlak nas odpelje na Ogrsko v mesto Ungvar, kjer se me loti povrh še griža. Ker ni bila hrana za moj želodec, prosil sem, da bi smel iti zdraviti se domov, kar so me uslišali ter me čez Dunaj poslali na Kranjsko.

Čast temu belokranjskemu rojaku, ki je doma v Bojanjivasi, občina Radovica pri Metliki. Za spomin je doma pustil naramno sponko ruskega vojaka, ki jo je odtrgal mrtvecu. Seboj pa je z bojišča vzel puško ter jo oddal še-le v Ljubljani. Kje je telečnjak, meč, pelerina — Bog ve.

Dne 9. oktobra se je dokaj ozdravljen vrnil v Ljubljano.

Splošno razumljivo poučilo o koleri in kako se je ravnati za časa kolere.

(Zastop zdravstvenega okrožja v Kranju je izdal pod gorenjim naslovom okrožnico, katerega radi važnosti in porabnosti tudi za naše kraje v glavnem objavljamo z željo, da si ga naši cenjeni bralci dobro prečitajo in ohranijo v spominu.)

1. Kolera je nalezljiva bolezen, ki se očitno pokaže z močnim bljuvanjem in drisko eden do štiri dni potem, ko so v telo prišle kolerine kali. Izpraznitev telesa se ponavlja čim dalje bolj pogosto, blato pa postaja kmalu brez barve, podobno redkemu močnatemu soku ali vodi, ki se je odlila od kuhanega riža. Kolikor bolj pogostoma odhaja tekoče blato, tem bolj pojema odhajanje vode (scalnice) in nazadnje preneha popolnoma. Med vedno hujšo oslabelejšjo se ponavljajo boleči krči v mesu, posebno v mečah. Oči in lica upadajo, koža je mrzla in se zgrbanči, konci prstov in ustnice postanejo plave, glas hripav in zamolkel. Nazadnje postane bolnik popolnoma brezčuten za vse, kar se godi okrog njega, in v takem stanju umrje dostikrat že v malo urah.

Razen te hitre kolere so tudi čisto lahki slučajji, ki nastopajo kot navadna slabost z drisko in so za razširjanje bolezni še nevarnejši kot težki slučajji. Kajti taki malo oboleli (bacilonosci) opravljajo po navadi svoja opravila dalje in tako s svojimi odpadki daleč raznesejo bolezen.

Tudi navidezno zdrave osebe morajo v svojih odpadkih izločevati seme bolezni; tako je tudi v odpadkih ljudi, ki so kolero prestali, lahko še dolgo časa potem kužnina (seme bolezni).

2. Kužnina (seme) kolere se nahaja v odpadkih bolnikov, preide lahko v in na druge osebe in najrazličnejše stvari in se z istimi raznese.

Take stvari so na primer: perilo, obleka, jedila, voda, mleko in druge pijače. Ako je na njih še tako malo, s prostim očesom niti vidnih trohic odpadkov, more se po njih bolezen dalje raznesti.

3. Bolezen se torej lahko zanese v druge kraje najprej po takih osebah, ki so za kolero že obolele ali ravnokar od kolere ozdravele in zapustile dosedanje bi-

vališče, da bi morebiti ušle nevarnosti tistega kraja. Pred tem se mora tem bolj svariti, ker imamo ob odhodu morebiti bolezni že v sebi in se tudi na svojem domu s primernim življenjem in ravnanjem po sledečih varnostnih pravilih lahko bolje varujemo nego v tujem kraju in zlasti na potovanju.

Za časa kolere nahajamo ljudi (bacilonosce), ki so sprejeli vibrijone (Komabacile) v vase, jih imajo v svojem črevesu in jih izločujejo s svojimi otrebki, ki pa le nalahko ali sploh ne obole. To so „bacilonosci“, ljudje, ki imajo tako zdrava prebavila, da vibrijoni kolere ne morejo prodreti v epitelije (v sluzno kožo) njih črevesa. Ti ljudje nam kažejo, kake važnosti je za časa kolere zmerno in trezno življenje, kajti vsak dijetni pregrešek oslabi epitelije črevesa in tako pospešuje okužbo s kolero. Bacilonosci so večinoma povsem zdravi, tako da nikdo ne more sumiti, da so se okužili in oni so vzrok, da je včasih tako težko zaslediti izvor kake epidemije ali kakega posameznega obolenja za kolero. Kajti vibrijoni, ki jih izločujejo bacilonosci, povzročijo lahko pri drugih ljudeh z manj krepkimi črevesnimi epiteliji težko obolenje za kolero. Če se pa bacilonosca pravočasno izsledi, se ga lahko tako izolira, da je izključena vsaka nevarnost. S tem, da se sproti razkuži njegove otrebke, preneha čez par dni izločevanje vibrijonov, ker jih zdravi človeški organizem kmalu premaga in za okolico je odstranjena vsaka nevarnost.

4. V času kolere naj se živi kolikor mogoče redno. Izkušnja je pokazala, da vsako motenje prebavljanja najbolj pospešuje obolenje za kolero. Varujmo se torej vsega, kar lahko povzroči nerednost v prebavljanju, kakor nezmernost v jedi in pijači, uživanje težko prebavnih jedil. Tudi nemoralno življenje pospešuje zelo nevarnost za okužbo.

Še posebno se je varovati vsega, kar povzroči drisko ali pokvari želodec. Ako pa vendar dobiš drisko, potem pokliči zdravnika, kakor hitro je mogoče.

5. Ne uživaj jedil, ki prihajajo iz hiše, kjer imajo kolero. Ne jej in ne pij preveč.

Taka jedila, s katerimi se lahko prenese bolezen, n. pr.: sadje, zelenjava, mleko uživaj le kuhano, ako ne veš zanesljivo, da prihaja iz čisto varnega kraja. Enako naj se ravna z živežem, ki prihaja iz krajev, kjer je kolera. Posebno bodi posvarjen pred uživanjem sirovega mleka in sirovega masla.

6. Ogiblji se najstrožje vsake vode, ki bi vtegnila biti onesnažena po blatu, scalnici, kuhinjskimi odmetki ali drugo nesnago.

Sumljiva je voda iz navadnih kapnic, ki niso dovolj zavarovane pred onesnaženjem od zgoraj, nadalje iz mlak in močvirja, ribnikov, grap, rek, ako se ni prej dobro prečedila in potem prekuhala. Za posebno nevarno velja taka voda, ki se je kakorkoli onečistila z izmečki bolnikov za kolero. V tem oziru je najbolj paziti na to, da taka voda, s katero se je čistilo perilo in razna posoda (bolnikov za kolero), ne pride v vodnjake in vodo, in niti ne v njih bližino.

7. Ako ni gotovo, da je voda popolnoma nesumljiva, potem je potrebno, da se voda skuha in le prekuhana uživa in tudi le s prekuhano vodo umiva život in le s tako vodo umiva kuhinjska posoda in vse druge stvari.

(Dalje sledi.)

Rumunski kralj Karol umrl.

Dne 10. t. m. ob polu 6. uri zjutraj je umrl kralj rumunski Karol na kroničnem vnetju srčnega živca.

Kralj Karol pripada knežji rodbini hiše Hohenzollern, ki pa ne vlada. Rojen je bil 20. aprila l. 1839. v mestu Sigmaringen. L. 1857. je vstopil v prusko armado, kjer je služil kot ritmojster do l. 1866. V tem letu je bil poklican na rumunski prestol. Na rumunski zemlji je bil sprejet z navdušenjem in je vkorakal v Bukarešt 22. maja kot knez Karol I. Kot eno prvih državnih dejanj je pismo, ki ga je pisal nato cesarju Francu Jožefu, v katerem ga prosi dobrohotnosti in prijateljske zveze med sosedmi. Listi priznavajo kraljeve zasluge za Rumunijo, ki mu mora biti hvaležna za svojo existenco kot moderna država ter naglašajo vlogo, ki jo je igral kot nepristranski posredovalec in ustanovitelj miru na Balkanu.

Nemško - francosko bojišče.

Velika bitka na Francoskem, ki se je pričela 10. septembra, še vedno ni odločena. Bitka se je bila v začetku ob Marni na 160 km dolgi črti. Tekom bitke se je bojna črta zelo razširila. Dne 30. septembra je bila bojna črta že 250 km dolga. Število bojevnikov znaša na vsaki strani približno en milijon. Cela operacija se razdeli na več posameznih bitk na raznih točkah bojne črte.

Nemško desno krilo je ušlo nevarnosti, da bi bilo od združenih Angležev in Francosov obkoljeno in se je moralo umakniti daleč proti severu do Lille blizu belgijske meje. Sedaj pa je to nemško krilo pričelo prodirati in je že zasedlo po hudem boju Donai, ki leži 30 km južno od Lille. Tudi pri Roye so Nemci zelo napredovali.

V središču bojne črte Nemci krepko obstreljujejo Reims. Francoski listi že računajo z možnostjo, da bo Reims v kratkem padel, pristavljajo pa, da to ne bo imelo odločilnega pomena na končni uspeh. Nadalje tudi poročajo francoski listi, da so se združene francosko-angleške čete na več točkah morale umakniti.

Nova nemška armada pri Lille. „Frankfurter Zeitung“ poroča iz Milana: Stotnik pri generalnem štabu Aldo Cablatto izjavlja v „Perseveranci“, da je francoski poizkus, obiti nemško desno krilo, vsled pojava neke nove nemške armade pri Lille končno izjalovljen. Potem, ko se zaveznikom vključno znatni, mogoče dvojni premoči ni posrečilo predreti nemške čete, bo tak poizkus v bodoče imel še manj uspeha, ker bodo imeli Nemci po padcu Antwerpna na razpolago nove čete, medtem ko ima Francoska že svoje zadnje rezerve v bojni črti.

Francoska armada se pomnoži z 200.000 rekruti. Po statistiki francoskega vojnega ministrstva se je pomnožila francoska armada z 200.000 rekruti letnika 1915. Upajo, da bodo po štiri do šest tedenski vaji rekruti med 15. in 30. oktobrom sposobni za boj.

Novi težki topovi francoske armade. Francoski listi poročajo, da dobi francoska armada sredi tega meseca nove težke Creuzotove topove.

Avstrijsko - nemško rusko bojišče.

Boji za Przemysl. Dunaj, 9. okt. Rusi so napravili v torek prvi napad na trdnjavo Przemysl in nastopili proti zunanjim okopom. Prišli pa niso dalje kot do žičnatga omrežja in do jarkov, kjer so bili z velikanskimi izgubami vrženi nazaj. Ogenj trdnjaviških topov je bil morilen, cela trdnjava se je zdela kot ognjenik, ki je bruhal na vse strani smrt in pogin. Vsled eksplozije podminiranih okopov je našlo smrt na

tisoče Rusov. Ruske izgube cenijo na 40.000 mož.

V vojaških krogih sodijo, da so Rusi zato tako hiteli z napadom na trdnjavo, ker so bili poučeni, da se bliža avstrijska armada na pomoč. Strategični položaj postaja za Ruse čedalje bolj neugoden, ker morajo ali prepustiti ozemlje do Przemysla ali pa pričeti bitko za hrbtno trdnjavo.

Rusi požigali poljska mesta. Dunaj. Ruski vojaki so požgali mesta Trawniki, Jozefov, Krasnystaw in Annopol kakor tudi veliko cvetečih naselbin na Ruskem Poljskem. (Navedena mesta leže na Ruskem ob Visli.)

Trdnjava Ossowiec padla? Kolin, 10. okt. Kakor poroča „Kölnische Zeitung“, pravijo ruska poročila, da je car izdal povelje, da moraja ruske čete v treh dneh zopet osvojiti trdnjavo Ossowiec.

Trdnjavo Ossowiec oblegajo nemške čete. Če je gornje poročilo pravo, je Ossowiec že v nemških rokah.

Naše uradništvo se vrača v Galicijo. Dobili so vsi zahodnogališki uradniki povelje, vrniti se na svoja mesta, ker prično prihodnje dni zopet uradovati. Tudi uradništvo iz Lvova je bilo avizirano, da se pripravi za nastop službe. Ta ukaz je v zvezi s požari v Lvovu, katere so najbrže povzročili Rusi na begu iz Galicije. Beg Rusov je zopet v zvezi z zmagovalno našo bitko pri Przemyslu, katera traja baje od 4. t. m.

Rusi se od Przemysla umikajo. Naše čete povsod napredujejo. Dunaj, 9. okt. (Kor. ur.) Uradno se razglša: Naše prodiranje je prisililo Ruse, da so s svojimi brezuspešnimi naporji proti Przemyslu, ki so dosegli v noči na 8. oktobra svoj višek in povzročili napadalcem ogromne izgube, pričeli popuščati. Včeraj dopoldne je bil artilerijski ogenj na trdnjavo slabši in sovražnik je pričel dele svojih sil pomikati nazaj.

Pri Lancutu (vzhodno od Rzeszowa) se je proti našim prodirajočim kolonom postavil močan sovražnik v boj, ki še traja. Iz Rozwadowa (jugovzhodno od Sandomira ob reki San) je sovražnik že pregnan.

Tudi v Karpatih stoji dobro. Umikanje sovražnika iz marmaroškega komitata se je izpremenilo v beg. Pri Bocsu je bil razkropljen močan kozaški oddelek. V teh bojih se je odlikoval tudi ukrajinski prostovoljski zbor.

Naše prodiranje čez prelaza Beskid in Verecke napreduje proti Slawsku in Tucholki. (Čez prelaz Beskid vodi železniška proga iz Munkača v Stry. Prelaz Verecke je zahodno od Beskida. Tucholka in Slawsk sta kraja, ki ležita na gališki strani omenjenih prelazov.)

Čez uzsoški prelaz vrženega sovražnika potiskajo naše čete čez Turko. — Namestnik načelnika generalnega štaba pl. Höfer, generalni major.

Rusi zopet na vzhodnem Pruskem. Berolin, 9. okt. (Kor. ur.) Veliki glavni stan poroča 8. t. m. zvečer: V vzhodnem bojišču je neka ruska kolona, ki je prišla od Lomže, dosegla Lyck.

Nemci pri Čingtavu vrgli Japonce in Angleže nazaj.

Posebni poročevalec „Berliner Zeitung am Mittag“ poroča: Ob prvem napadu na postojanke pehote v Čingtavu so bili združeni Japonci in Angleži z izgubami 2500 mož vrženi nazaj. Uničevalno so učinkovale nemške mine, topovi in strojne puške. Desno krilo zaveznikov sta uspešno obstreljevali ovstro-ogrska križarka „Kaiserin Elisabeth“ in nemška topničarka „Jaguar“. Nemške izgube so bile neznatne. Japonci pričakujejo ojačenj z Japonskega.

Obstreljevanje Kotorja.

Graški listi poročajo: Francosko vojno brodovje obstreljuje kotorske utrdbe naprej, ne da bi napravilo posebno škodo.

O tem poroču „Corriere d'Italia“: 5. t. m. so obstreljevale tri velike francoske oklopnice v družbi več križark utrdbo Lustico pri Kotorju. Ogenj iz topov utrdbe je večkrat dve francoski križarki tako zadel, da sta morali zapustiti bojišče. Večji obeh križark so bili odbiti dimniki. Manjšo križarko, ki so ji avstrijske kroglice poškodovale stroje, sta morali dve manjši križarki odpeljati v krfski kanal.

Boj za Antwerpen.

Nemci že obstreljujejo Antwerpen. Berolin. Wolffov urad poroča iz glavnega stana z dne 7. oktobra ob desetih zvečer: Pri Antwerpnu je fort Brochen v naših rokah. Napad je prekoračil že sektor Nethe in se bliža že notranjemu pasu fortov. Neka angleška brigada in Belgijci so bili med notranjim in zunanjim pasom utrdb nazaj vrženi v Antwerpen. Vjeli smo na prostem polju: štiri težke baterije, 52 poljskih topov, več strojnih pušk, med njimi tudi angleške.

Nemci obstreljevanje naznanili. Frankobrod ob Meni, 8. oktobra. (Kor. urad.) „Frankfurter Ztg.“ poroča iz Amsterdama 7. t. m.: Ob polu 8. uri zjutraj so Nemci naznanili, da bodo ob polu 10. uri pričeli obstreljevati mesto Antwerpen. Belgijska vlada se je preselila ob polu 12. uri v Ostende. Kralj je ostal v mestu. Številni begunci so vsled naznanitve obstreljevanja došli na nizozemsko mejo.

Bombardiranje Laekna. Amsterdam, 7. oktobra. Nemci so pričeli obstreljevati Laeken (severno od Bruslja).

Številni begunci in belgijski vojaki prihajajo na Nizozemsko.

Laeken je v ognju.

Antwerpen padel.

Posadka v Antwerpnu se prepelje na Francoska bojišča. Berolin, 9. oktobra. Po poročilih iz Stockholma je prišel Angleški minister za mornarico zato v Antwerpen, da bi se posvetoval o morebitnem begu belgijskega kralja Alberta na Angleško. Posadka mesta naj bi se pa prepeljala na parnikih na Angleško in od tam na razna druga bojišča. Razume se, da le toliko, kolikor jih ni vjetih in na Nizozemsko pobeglih.

Belgijska trdnjava Antwerpen padla. Berolin, 10. oktobra. Veliki glavni stan poroča dne 9. t. m.: Več fortov notranje utrdbene črte Antwerpna je padlo. Mesto Antwerpen se od popoldneva dalje nahaja v nemških rokah. Poveljnik in posadka sta zapustila trdnjavsko ozemlje. Samo nekaj fortov je zasedenih še od sovražnika. To na našo posest Antwerpna nič ne vpliva.

Vsi nemški parniki v Antwerpnu uničeni. Nemški listi poročajo: 32 nemških trgovskih ladij, med njimi Lloydov parnik „Gneisenau“ in veliko drugih parnikov, kakor tudi nad 20 porenskih ladij so v antwerpenskem pristanišču na zahtevo Angležev razstrelili, ker Nizozemci niso dopustili, da bi bili smeli na teh parnikih prevažati begunce na Angleško. Kralj Albert je hotel včeraj pred obstreljevanjem mesto izročiti Nemcem, a so predajo preprečili Angleži.

Belgijski kralj in kraljica pobegnili v Selzaete. Iz Rotterdama se poroča, da sta pobegnili belgijski kralj in kraljica v avtomobilu iz Antwerpna. Peljala sta se čez Scheldo po vojaškem mostu in sta se prepeljala v Selzaete, ki leži med Antwerpnom in Ostendom.

Posledice padca Antwerpna. Vojaški sotrudnik lista „Aftenposten“, ki je častnik generalnega štaba, izvaža: S padcem Antwerpna, ne bodo le Nemci lahko v severni Franciji razpolagali še z 200.000 vojaki, marveč tudi velikim številom težkih topov, kar mora vojsko dovesti do odločitve. Okoliščina, da so dobili zavezniki tudi iz Indije ojačenja, ni posebno tehtno, ker njih število še ni veliko in je še vprašanje, če so Indijci enakovredni evropskim vo-

jakom. Joffresovo armado slabi, ker jo sestavljajo Francozi, Angleži, zamorci in Indijci, medtem ko nemško armado sestavljajo enakovredne sile. Če se sme reči, da se nagiba tehtnica zmage na eno stran, se nagiba na nemško stran.

Pred naskokom na Ostende. Kakor je razvidno iz angleških poročil, bodo arhiv belgijske vlade, ki se nahaja že nekaj dni v Ostende, prepeljali na Angleško, ker pričakujejo energičnih napadov nemških čet na Ostende.

Na jugu prodiramo.

Čiščenje Bosne napreduje. Dunaj 8. oktobra. Uradno se razglša: Čiščenje Bosne napreduje. K že javljenim uspehom proti Črnogorcem se pridružuje sedaj tudi odločilen udarec proti preko Višegrada brez boja vpadlim srbskim močem. Njihova severna kolona je že od Srebrenice proti Bajini Bašti vržena nazaj preko Drine; odvezta sta ji tren in municijska kolona. Na Romanjo planino prodrlo glavno moč pod poveljstvom bivšega vojnega ministra generala Miloša Božanovića so naše čete v dvanajsetni bitki popolnoma porazile ter je sovražnik le s hitrim begom ušel od nas nameravanemu zajetju. En srbski bataljon 11. polka drugega poziva je bil ujet ter več brzostrelnih topov zaplenjenih. Potiorek, fem.

Srbsko moštvo preteple svoje častnike. Kako razpoloženje vlada v srbski armadi, priča naslednji resničen prizor: Ko so naši vjeli večji oddelek srbskih vojakov in razorožili srbske vojake in častnike, so srbski vojaki planili na svoje častnike in jih neusmiljeno pretepli.

Nemiri v Novi Srbiji.

Albanski vstaši vpadli v Novo Srbijo. Iz Carigrada se poroča: Med albanskim prebivalstvom Nove Srbije je izbruhnila revolucija. Vstaši so ustanovili tri divizije, katerim poveljuje Iza Boljetinac. Nova armada šteje 18.000 mož. Pri Kočani je trčila ena divizija na srbsko armado, vstaši so osvojili mesto. Vjetih je bilo veliko Srbov in so jim vzeli Albanci tudi veliko topov. Albanska armada se je združila s četami bolgarskega četaša Petkova. Združene armade so korakale pred Bitolj. **Issa Boljetinac pred Skopljem.** — **Bolgarski četaši pred Bitoljem.** Sofija. „Utro“ poroča, da je prišel Issa Boljetinac s svojimi četami pred Skoplje. Boljetinac je poslal parlamenterja in zahteval od vojaškega mestnega poveljnika, naj mu izroči mesto. Bolgarski vodja četašev Petkov je ravno tako pred Bitoljem zahteval, da se mesto uda.

Boj za okop mrtvih.

„Tagespost“ je objavila vojno poštno karto nekega v Gradcu dobro poznanega častnika oddelka strojne puške z južnega bojišča, oddano 24. septembra in se glasi: „O boju za okop mrtvih. Položaj: dolg gorski greben, zaseden od naših čet, v sredi vrh, ki veže drug paralelni (spodnji) greben, na njem okop, na drugem grebenu Srbi, razdalja (distanca) od obeh strani do vrha po 500 metrov. Ta vrh zavzame vsak dan drugi. Srbi se kmalu umaknejo našemu hura, pa komaj smo gori na okopu, že strelja sovražna artiljerija s šrapneli, preluknja kritje in pobije ljudi v rovu. Po preteku ur hudega učinkovanja artiljerije se Avstrijci umaknejo iz okopov in zavzamejo jih Srbi. Zdaj pa strelja po osem artiljerijskih strojnih pušk in artiljerija na okop in prizadeva Srbom velikanske izgube, dokler pač zopet ne bodo od nas vrženi ven. To se ponavlja že več dni. Od Srbov je bila menda za okopi pri umikanju od naših strojnih pušk postreljena cela kolona. Ležijo in gnijejo. Ta vrh je pri nas ravnotako proslul kakor 203 metrov visok vrh pred Port Arturjem

pri Japoncih. Ponoči ponavadi napad, pri čemer šrapneli za hip grozno razsvetlujejo. Ves čas sedijo razuntega nekateri četaši na drevju blizu naše široko razredčene vrste in postrelijo, kar vidijo. Z oskrbo smo zelo zadovoljni, ker kuhinjske zaboje donašajo do razredčene bojne vrste. Izgube so pri nas velike, pri Srbih pa še večje, pa težave prenašamo radevolje. Vsi avstrijski narodi trdno držijo skupaj, častniki in moštvo so si kakor tovariši. Srčna hvala za pozdrave od doma, ki jih vsako uro dobivamo.“

Domače in tuje novice.

Podružnica Rdečega Križa in Gospejni krajevni odbor se iskreno zahvalujeta po sklepu cvetličnega dneva 11. oktobra vsem darovalcem, dalje pa tudi vsem sodelujočim, gospem in gospodičnam, ki se niso bali nobenega truda za dosego sijajnega uspeha, ki je prinesel svoto 935 K 46 vin., katera se bo porabila za napravo zimske obleke za armado v vojski.

Še jedenkrat vsem prisrčna zahvala.

Rudolfovo 13. oktobra 1914.

Rechbach.

Na cerkveni koncert vabita pomožna odbora občine Novomesto in Šmihel-Stopiče za zaostale v vojsko poklicanih, ki se vrši v petek, dne 16. oktobra 1914 v kapiteljski cerkvi v Novem mestu, s prijaznim sodelovanjem c. kr. dvornega opernega pevca **gosp. Julij-a Betetto**. — Vspored: 1. Jos. Callaerts: Slavnostna predigra. — Orglje. 2. J. Blachak: Op. 5. offertorium. — Salve Jesu pie. — Poje gosp. dvorni operni pevec Julij Betetto. 3. L. v. Beethoven: Andante cantabile, 1. simf. — Orkester. 4. P. Griesbacher: Kyrie in Benedictus. (Stella maris.) — Mešan zbor. 5. *: Sonata, 2 stavek. — Solo na gosli. 6. I. H.: Pozdrav Mariji, poje gos. dv. oper. pevec Julij Betetto. 7. W. Volkmar: Andante in Finale, sonata op. 50. — Orglje. — Pričetek točno ob polu 6 uri popoldne. Ob pričetku se zaklenejo cerkvena vrata. — Sedeži po 3 K, 2 K, 1 K; stojišča po 50 vin. — Predprodaja se vrši v četrtek, dne 15. t. m. od 8 do 12 in od 2 do 5 ure; v petek, dne 16. t. m. od 8 do 12 ure dopoldne na rotovžu v Novem mestu, v pritličju na desno. — Dohodek koncerta se porabi v namene pomožnih odborov in v podporo beguncev iz Dalmacije. Predplačila se hvaležno sprejemajo. — Kdor ne more koncertu prisostvovati, blagovoli uposlati svoj prispevek na mestno županstvo v Novem mestu pod znamko: „kapiteljski koncert.“

Novo mesto — Kandija, dne 14. oktobra 1914.

Za zimsko obleko za v vojsko poklicane vojake je nabrala novomeška Marijina kongregacija 13420 K. Kupilo se je za 61 K 20 vin. volne, dalje 6 volnenih jopic s poštnino 37 K, dve strjeni haubci 6 K in 30 K se je izročilo gospoj dr. Žitkovi za nakup volne. Iz kupljene volne so kongreganistkinje naredile 37 parov nogavic, 10 haubic in 14 parov zapestnic.

Bolnica Usmiljenih bratov v Kandiji. Za ranjene vojake so darovali gospod župan Zure, Kandija, vsaki dan 4 litre mleka. Gozdni urad kneza Auersperg v Soteski, 1 srno. Gosp. Drobnič, Soteska, svačice in 1 steklenico malinovca. Č. gos. kaplan Kastelic, Šmihel, 2 jerbasa kruha. Gospod dež. sodni svetnik Langer, tobak. Več neimenovanih gospodov v Rudolfovem, smodke, svačice in tobak za pipo. Neimenovane dame od Rdečega Križa 25 srajc. L. Rogelj, Kandija, češplje. Za priboljšek na dan godu našega presvitlega cesarja je podarilo sl. ravnateljstvo kmet. šole na Grmu eden sodček vina, katero se je razdelilo opoldne. Za popoldne je pa preskrbela blag. gospa Vodnik iz Novega mesta vojakom malo južino. Vsak vojak je dobil 2 kozarca (pol litra) pive, 1 klobaso in

kos kruha. Pivo so podarili: gospa Vranšič, gosp. upravitelj Ipavitz in gospod prof. dr. Tiller. Gospa Vodnik je podarila klobase, gđ. Ana Šmalc in Marija Keglevčič pa kruh.

Nadalje so darovali: Gospa Rohrmannova, Grm, vsakemu vojaku malo jabolčno potico. Gospa prof. Gorjanca, zimske nuče. Č. g. župnik Česen, svačice. Iz nabiralnika tobačne trafike v Novem mestu: tobak, svačice in smodke. Gospa dr. Žitkova, gospa dr. Toporiševa, gospa nadsvetnika Dolinska, Gospodični Reg. Preatoni in Mija Smola so razdelile vsakemu vojaku kruh, klobase in cigarete. Č. g. vikar Lobe je poslal kostanj. Župnija Semič je poslala 3 zaboje sadja. Posestniki v Smolenji vasi, jabolka.

Knjigarna J. Krajec nasl. poslala je več knjig. Vsem blagorodnim dobrotnikom in dobrotnicam, ki delajo za splošno korist in olajšanje ubogim ranjenim vojakom, naj Bog stotero poplača!

Umrli je v Šmihelu pri Novem mestu občeznani tapetnik in posestnik gospod Janez Kuntara v 60. letu svoje starosti. Zadel ga je kap ter je po tridnevem trpljenju, previden s sv. poslednjim oljem, v petek 9. oktobra, izdihnil svojo dušo. Pokojnik je bil jako spreten in marljiv tapetnik, poštenjak skoz in skoz in prijazen z vsakim. Da je bil umrli zares tapetnik na svojem mestu spričuje, da je opremil v Išlu stanovanje nadvojvodinji Valeriji in da je sploh veliko delal v hišah najvišjih krogov. Kot pomočnik je prehodil malodane vso Evropo, zato si je pa tudi pridobil toliko vsestranske strokovne izobrazbe. — Naselil se je končno v Gradcu, kjer je imel lepo tapetno zalogo in dobro obiskovano delavnico. Mesto Gradec ga je imenovalo tudi svojim meščanom. — Gospod Kuntara je bil rojen v Šmartnem pri Litiji ter se je vedno dobro zavedel svoje narodnosti. Ljubezen do domovine ga je privredila do sklepa, da se je 1. 1906. preselil v Šmihel pri Novem mestu, kjer pa ni miroval, ampak je vedno pridno izvrševal tapetna dela v splošno zadovoljnost naročnikov, ki ga bodo sedaj pač zelo pogrešali in ga tudi ohranili v dobrem spominu. Njegovi gospej soprogi in sorodnikom naše sožalje. Blagi mož naj pa počiva v miru! —

Računski listki „Rdečega Križa“ (180 komadov za 2 K) se dobivajo v Novem mestu na c. kr. okrajnem glavarstvu soba števil. 1 pri gospodu Karolu Golia, c. kr. davčnem asistentu. Gostilničarji in trgovci sezite po teh listkih in podpirajte na ta način velikopotezno akcijo „Rdečega Križa“!

Vi ne podpirate trgovca, če si kupite pri njemu cesarski madaljonček za 20 vin., ali pa cesarsko kokardo za 30 vin., ampak storite le svojo patrijotično dolžnost in podpirate s tem človekoljubno in požrtvovalno delovanje „Rdečega Križa“. Ves dobiček takšnih oficijelnih znakov je namreč namenjen oskrbi ranjenih in bolnih pripadnikov vojske ter vsled vojske obubožanih. — Ne zaostajajmo ravno mi za drugimi patrijoti na deželi, ker povsod se je že teh znakov več prodalo, kakor pri nas! Nakupimo si jih tudi mi in pokažimo, da se vsaj zdaj ne oziramo več na strankarstvo, ampak edino-le na vzvišeni namen „Rdečega Križa“ v pomoč trpečemu vojaštvu!

Sin ubil očeta. Na Dovskem pri Sevnici je prišlo večkrat do prepirov med posestnikom Jožefom Radič in njegovim rodbino. Radič je bil pijanec in je v pijanem stanju velikokrat z nožem v roki preganjal svojo družino. Te dni je bil pijan pripeljan domov in je ležal kar zunaj na vozu. Najstarejši sin Martin se je bal, da se ne bi oče prebudil in jih po stari navadi zopet podil z nožem, zato se je ponoči splazil iz hiše, udaril s kamnom parkrat očeta ter mu razbil lobanjo, nato pa prevrnil voz. Zjutraj so našli očeta v mlaki krvi in v zadnjih zdihljajih.

Četrtna srbske armade za boj nesposobna. Iz Sofije poročajo: Srbi imajo velikanske izgube. Moravska divizija je bila pri Bogatiču skoro popolnoma uničena, šumadska divizija je pa izgubila nad

polovico moštva. Dosedaj je najmanj četrtna srbske armade za boj nesposobna, med temi je nad 13.000 mrtvih. Pretekli teden se je vršil v Nišu ministrski svet pod predsedstvom kralja Petra. Sestavili so nameravani mirovni predlog Avstriji. Nek ruski veliki knez je govoril proti, tako, da ni prišlo do nobenega končnega sklepa.

Prva poljska šola na Kranjskem. V Krškem so ustanovili poljsko šolo za otroke galiških beguncev.

Velik požar v Debrecinu. Debrecin. Elizabetin mlin z žitom in zalogami vred je pogorel. Škoda znaša več sto tisoč kron. En gasilec se je smrtno ponesrečil.

Kralj Peter odstopi. Sofijski „Dnevnik“ poroča iz Niša: Demisija kralja Petra se smatra za gotovo dejstvo. Kralja ne obveščajo več o nobeni stvari in se tudi za nobeno reč več ne zanima. Vladar se je iz Ribarske Banje preselil v neko malo vas na Jaslijeviškem pogorju, kjer v samotni preživlja svoje dni.

Oslabljen črnogorska moč. Glasom vesti, ki so v Sofijo dospele iz Niša, je postal položaj Črnogorcev kritičen. Od 42.000 vojakov, s katerimi so razpolagali v začetku vojne, jih je le še 18.900 za boj sposobnih. Črnogorci so se obrnili v Srbijo za pomoč, a bili odbiti, ker se Srbija sama nahaja v obupnih razmerah.

Upor v grški Makedoniji. Sofija. „Dnevnik“ poroča, da se širi upor v grški Makedoniji. Zbirajo se turške bande po 200 mož. Ena teh je podrli tri železne mostove med Ostrovo in Vladovo pri Voden. Neka bulgarska banda se je borila pri Gevgeliju osem ur s srbskimi četami in se nato z orožjem umaknila.

Amerikanci za avstrijski in nemški Rdeči Križ. Berolin. V nekaj dneh pride v Berolin ekspedicija amerikanskega „Rdečega Križa“, obstoječa iz zdravnikov in strežnic. En del gre k avstrijski, drugi del k nemški armadi na bojišče.

Japonci zasedli otok Jap. London. Reuterjev urad poroča iz Pekinga: Japonci so zasedli otok Jap. (Jap je eden izmed Karolinskih otokov.)

Japonci na Maršalskih otokih. Tokio, 8. oktobra. (Kor. urad čez Berolin.) Uradno se poroča: Neki japonski mornariški oddelek je zasedel brez odpora Jaluid, sedež nemških oblasti na Maršalskih otokih.

Bulgarija utrjuje svoje meje. Bulgari utrjujejo zelo naglo svoje meje pri Demir-Hissarju. Potniki, ki prihajajo s teh krajev, pripovedujejo, da izvršuje na tisoče delavcev z ženijskimi četami skupaj strelne järke, nasipe in druga obrambna dela. Prepovedano je približati se tem delom pod prettno večmesečne ječe. Bulgarska vlada je prepovedala na tem ozemlju prehod vsem potnikom iz Soluna. Več sto Rusov se je nameravalo čez Bulgarsko vrniti domov, a jih Bulgarija ni pustila čez mejo. Vedno novi Rusi prihajajo v Solun, da bi se vrnil v domovino.

Srbski pešpolk se uprl. Sofija, 8. okt. „Turo“ poroča iz Niša, da se je moštvo srbskega 17. pešpolka uprlo. Polkovnika Maloviča in brigadirja Budanoviča so vojaki ustrelili. Tudi mnogo častnikov tega polka je ustreljenih. Proti upornikom odposlano vojaštvo ni ničesar odpravilo.

Preselitev srbske vlade v Skoplje. Sofijsko „Utro“ poroča iz Niša: Srbska vlada, ki se je preselila iz Belgrada v Niš, ko je izbruhnila vojska, se namerava te dni preseliti v Skoplje, kamor so že premestili arhive. V Skoplju in okolici so zaprli iz varnostnih ozirov skoraj vse ugledne Makedonce.

Rusi kupujejo na Japonskem orožje in municijo. Rusi kupujejo v Tokiu velikanske množine municije in orožja.

Belgijci razstrelili ladje sovražnih držav. Haag, 8. oktobra. Poroča se, da so Belgijci v Antwerpnu zadržanim nemškim in avstrijskim ladjam parne kotle z dinamitom razstrelili. Število avstrijskih ladij baje ni bilo veliko.

Napetost med Nemčijo in Portugalsko. Berolin, 8. okt. Med Portugalsko in Nemčijo je nastala resna napetost. Angleška hoče pripraviti Portugalsko do tega, da opusti nevtralizacijo in se udeleži bojev.

Japonske čete dohajajo Rusiji na pomoč. „Politiken“ poroča iz Dünaburga, da dohajajo tja japonske čete. Skupno pričakujejo 150.000 Japoncev.

Časovni prigodljaj. Nekje se je zgodilo, da je pobirala oseba za Rdeči Križ milodare. Pride tudi k nekemu uherniku ter ga lepo poprosi. A le-ta se pa brani, ji podariti le najmanjši dar in jo vpraša: „No pa mi povej saj, kje bodo pa postavili rdeč križ?“

Kardinal Ferrata umrl.

Rim, 10. oktobra. (Kor. ur.) „Agencija Stefani“ poroča: Državni tajnik kardinal Ferrata je ob četrtni na 2. uro popoldne umrl. Kardinala do zadnjega dihljaja ni zapustila zavest in se je ginljivo poslovil od sorodnikov in prijateljev.

Nemci potopili rusko oklopno križarko.

Dne 11. oktobra so napadle nemške podmorske ladje ruski križarici „Bajan“ in „Palado“, ki sta bili v Vzhodnem morju na predstraži. Kljub temu, da sta križarici takoj otvorili močan artiljerijski ogenj, se je vendar nemški pomorski ladji posrečilo izpustiti torpede proti „Paladi“. Nato je nastala eksplozija. Ruska križarica z vso posadko vred je izginila v globočini morja. Posadka je štela 568 mož.

Pletenine za vojake.

Ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda združena z žensko Marijino kongregacijo v Novem mestu je odposlala na visoko vojno ministerstvo oz. vojni preskrbovalni urad na Dunaju sledeče pletene gorke stvari: 6 toplih srajc, 3 toplih spodnjih hlač, 145 parov nogavic, 48 snežnih čepic, 29 parov zapestnic, 11 parov dokolenic, 1 par kolenic, 4 pasove in 2 prsni in hrbtni grejki. Pletle so pa sledeče cenj. gospe in gospodične: Gđ. Ažman Angela, Clarici Mici, Dovjak Viki, Dekliška šola, Novo mesto, Dekliška šola de Notre Dame Šmihel, Gerdešič, gospa in gospodična Jelenc, Knafele Antonija, Kramberger, Kraut Nuška, Kristof Rozi, Lackner Ema in Linca, Luser, Marijina družba, Majer Neti, Mogolič Tončka, Meršolj, Mikolič Pepca, Ivica in Tinca Oblak, Preatoni Regina, Ravninar Pavla, Rozina Marija, Schwarz, Smola Fani, ga. Smola Lori in gđ. Smola Lori, Skale Slava, Sajevec Ela, Sušnik Angela, Škrli Ana, Toporiš Ema, Turk Adela, Vencajz, Žmavec Marija, Znanc Justina, Ziegler Ludvika, Micka Zupančič, Marija Pogačnik.

Za ta plemenita darila in dela se najtopleje zahvaljuje v imenu odbora ženske Ciril-Methodove podružnice in Marijine kongregacije.

Novo mesto, dne 14. vinotoka 1914.

Jakobina Žitkova, tačasna predsednica in **Karolina Knoblehar**, tačasna prednica.

Dopisi.

Prečina. Če prav vem, ni bilo od nas nobenega dopisa, odkar se je začela vojska. Zato tudi pri nas vse staro in mlado živi le v napeti radovednosti, kako gre našim vojakom. Naj navedem nekaj stavkov iz pisma, ki ga je poslal naš vneti član izobraževalnega društva P. R. z bojnega polja: „Tukaj v vojski ni mogoče vsak čas pisati. Tudi papirja in dopisnic ni mogoče vedno dobiti; in katero dobim, moram plačati 20 h in še več, ker bi vsak rad pisal v svoj kraj ter se kar trgamo za papir in dopisnice. Gotovo bi radi izvedeli, kako je tukaj. Tako vam pišem, da prav slabo ni. Na mali Šmaren

sem bil drugič v ognju. Tedaj smo vjeli veliko Rusov. Blizu mesta P. je padlo 25.000 mrtvih in ranjenih Rusov. Iz teh besedi lahko spoznajo tisti, ki vedno tožijo in si domišljujejo, da je že ta ali oni padel, da našim vojakom ni mogoče vsak čas poročati svojcem in da je treba potrpeti. — Za ranjene vojake je tudi naša župnija darovala veliko sadja. Posebno so se odlikovale vasi: Kal, Podgora, Dol. Straža, Gor. in Dol. Kamnice, Daljni vrh itd. Hvala vsem darovalcem! Dekleta prav pridno delajo našim vojakom zimsko obleko. Prosimo usmiljena srea, da radi darujejo še na dalje v ta namen. —

V nedeljo 11. t. m. smo položili v Zalogu k zadnjemu počitku vneto članico Marijine družbe, Marijo Lavrič iz Lok. Članice so jo spremile v obilnem številu na zadnji poti. Počivaj v miru!

Še nimajo zadosti! Stopiški ponočni rogovileži, ki so ravno kar prišli iz zaporov že zopet ne mirujejo. Povsod jih je dosti; celo v Koroško vas jim ni predaleč. Stopiške ženske, ki so same z otroci doma, se pa jeze in pritožujejo, da jim po noči razbijajo na vrata in okna ter tako strašijo in vznemirjajo speče otročiče. Kaj pa, ko bi zdaj pristojna oblast te nikdar neugnane 16 in 17 letne pobaline malo bolj trdo prijala? Bo vsaj tačas mir. Stariši, kje ste pa vi? Ali nimate res nič več moči? Brezovko v roke, ta je za otroke!

Belokranjski - vestnik. -

Iz Vinice. Vojska bi se tako veliko v našem kraju ne poznala, ker se je letina v splošnem zelo dobro obnesla — vsega bi bilo za naše razmere dovolj, — ko bi se le ne stavilo pretiranih cen pri stvarih, katerih tu ni mogoče dobiti, kakor pri sladkorju, kavi, jedilnem olju, petroleju itd. Cene vsak dan rastejo in če bo šlo tako dalje, ne bo tega dolgo, bomo imeli cene kakor na Dunaju. Kaj nam mar uradni cenik za živila, to nas malo briga, če hočeš imeti, plačaj, da boš črn — drugače pa stisni svoj želodec. Jajca plačujemo tu že sedaj po 7 do 8 vinarjev komad, vključ temu, da se od tu izvažajo jajca na vse kraje. Pšenici so ceno nekateri trgovci precej nagnali, pa vsejedno jim kmetje niso šli na lim — da bi vso pšenico trgovci pokupili, potem bi pa narekoval ceno on vsem — gotovo bi se marsikateri kraspal za ušesi, kaj je storil. V skrajni sili si bomo znali pomagati — zakon je tu in po zakonitih cenah se mora prodajati.

Nemirnim in nezadovoljnim srecam na Vinici in v okolici ne dajo miru nedeljske uradne ure pri tukajšnjem poštnem uradu. Svojo jezo zlivajo po gostilnah, na pošti in poštarija, čeprav se nobenemu ne godi krivica ne od jedne ne od druge strani. Menda je povsod tako, da mora biti nekak red — tega se mora vsak držati! — tako je tudi pri pošti. Ob določenih urah opravi vsak lahko svoje stvari, to pa nikakor ne gre, da bi se poštni urad odpiral takrat, kadar bi se ravno komu zdelo, — „zdaj grem pa na pošto“. So pač pri nas ljudje, kateri niso z ničemer zadovoljni, zdaj udrihajo po našem velezasluženem gospodu župniku, zdaj zopet po občespoštovanem gospodu županu — in seveda nazadnje pride tudi naš poštar. — Našteli bi lahko še več in prišli bi vedno do zaključka, da so dotični zabavljaci sami s seboj najmanj zadovoljni — nimajo miru ne pokoja, — zato bi pa tudi drugim radi mir skalili. Zabavljaci mir! če ne bo druga zapela.

Gospodarstvo.

Naše poljedelstvo v vojnem času.

Pridelovanje potrebnega živeža za armado in za prebivalstvo po mestih in po deželi, to je sedaj najvažnejša naloga

našega kmetijstva. Naše vojaštvo potrebuje veliko, pa tudi mestni in kmetijski prebivalci ne smejo stradati. Pri tem je pomniti, da je naša država glede oskrbe navezana sama nase in da je velik del naših pokrajin opustošen zaradi vojne, da nima letos kaj spraviti in da tudi prihodnje leto ne bo imel nobenega pridelka, ker je vsaka setev, vsako obdelovanje za časa vojne izključeno. In kakor poljski pridelki, tako trpi tudi vsa živinoreja po teh krajih.

Vse to, kar se bo po teh krajih letos manj pridelalo, vse to moramo nadomestiti iz drugih krajev, sicer je pomankanje neizogibno.

Zaradi tega so taki kraji, ki niso vsled vojne tako težko prizadeti, poklicani, da skrbijo za pridelovanje zadostnega živeža. In k tem krajem spada tudi naša dežela.

Bolj ko v navadnih časih moramo danes skrbeti, da ne zmanjka živil in da pridelujemo vsega več kakor druga leta. Skrbeti je pred vsem, da pridelamo dosti krušnega žita za prihodnje leto, pa tudi drugega živeža in da skrbimo kakor doslej tudi za napredek naše živinoreje.

Važno vprašanje je sedaj,

ali je treba pridelovanje kaj izpremeniti,

da ustrezemo velikim potrebam sedanjega časa? — Marsikod bo treba, da se bo poljedelstvo nekoliko izpremenilo. To velja zlasti za dežele, kjer so večje kmetije, ki so se pečale dosedaj s pridelovanjem raznih kupčijskih in industrijskih rastlin. Kjer so razne kmetijske industrije ustavile svoje delo, tam se bo moralo tudi ondotno poljedelstvo prilagoditi potrebam sedanjega časa in bo moralo pridelovati več živeža. Tudi na veleposestvih sploh bo treba za prihodnje leto pridelovati več živeža. Drugače pa je na naših malih kmetijah. Na teh ne bo mogoče izpreminjati poljedelstva oziroma pridelovanja, ker imamo premalo prostora in ker že sedaj pridelujemo samo to, kar rabimo neobhodno za življenje in za potrebno krmo domačih živali.

Važno vprašanje, ki se sedaj razpravlja, je dalje to,

ali naj se seje več pšenice

ali ne; o tem se je po naših domačih listih že pisalo in pokazala so se različna mnenja. Nekateri so pisali proti. Gotovo je prav, da se več pšenice seje, če imamo potreben prostor na razpolago, kajti pšenica ima v naših razmerah vse večji pomen in večjo važnost kakor po drugih deželah. Pomisliti je, da pri pšenici ne prihaja v poštev samo pridelek zrnja, ampak tudi pridelek slame, ki pomeni za naše kraje krmo, ki se, pomešana z deteljo, poklada živini. Je pa še nekaj drugega pri njej, kar ji daje prednost po naših krajih in sicer to, da se da po pšenici pridelati še kak strnišnji sadež, ajda, repa ali kaka hitro rastoča krmna rastlina. Kdor more, naj tedaj le seje več pšenice, zlasti tudi zaradi tega, ker se ni bati, da bi ji cena prenizko padla. Tudi čas za setev ni še zamujen.

Za naše maloposestniške razmere je v sedanjih časih silno važno, da skušamo naše pridelke povzdigniti

z intenzivnejšim poljedelstvom,

namreč s tem, da čisto nič ne odnehamo z gnojenjem naših zemljišč, naših travnikov in njiv, ampak nasprotno, da jih še bolj gnojimo in še bolj skrbno obdelujemo kakor dosedaj. Težka je ta naloga, če pomislimo, da je vse polno naših gospodarjev in mlajših močij v vojski ali v zlic temu se da v tem oziru še mnogo dobrega in potrebnega storiti. Naše polje, naše njive in travnike moramo letos saj tako dobro kakor druga leta obdelati in zaradi tega je silno važno,

da ne odnehamo z umetnim gnojenjem.

Umetna gnojila so v zadnjih letih mnogo pripomogla k današnjim pridelkom. Njih ugodni učinek se pozna povsod, po

travnikih in po njivah. Če se je naša živinoreja zboljšala, je pripisati to v nemali meri umetnim gnojilom, in če so se pridelki njiv povzdignili, zgodilo se je to najbolj pri tistih gospodarjih, ki se redno zatekajo k umetnim gnojilom. Zato pa ne smemo opuščati gnojenja z umetnimi gnojili, zlasti pa v sedanjem času ne. Če gospodinja, ki je sama ostala na domu, ni večša temu delu in si ne zna pomagati, naj ji pomaga bližnji sosed! Z dobro voljo se vse napravi. Res, da je treba skrbno nabirati in uporabljati pred vsem vsa domača gnojila, ali ravno tako je treba, da se poslužujemo umetnih gnojil, da na ta način podpremo naše poljedelstvo in si pomagamo do večjih pridelkov. Le tako bomo ustregli tudi velikim potrebam sedanjega časa.

Rohrman.

Praščjareja v bližnji prihodnosti.

Danes nimajo pri nas praseta nobene prave cene. Blaga je veliko, kupcev pa malo. Vsak skuša prodati, kar je godnega za prodajo, ker se vsak boji, da ne bo shajal s pridelano krmo. Sicer je pa kupčija s praseti sama na sebi taka, da mora v prodaj, kar je odstavljenega, Vsak se boji, da mu gre sicer preveč krme v zgubo.

Ali razmere se bodo v tem oziru izpremenile in mlada praseta bodo imela še visoko ceno. Pomisliti moramo, da v krajih, kjer se bje vojska, ni sedaj nobene prave reje in da bo po teh krajih močno manjkalo praseta in svinj, ko poneha vojna. V Galiciji je reja svinj močno razvita, ki je morala pa sedaj po prizadetih krajih čisto prenehati. Po vseh teh krajih bo treba z rejo na novo pričeti. Pa tudi po mestih se bo v teku vojne potrebovalo dosti svinjskega mesa. Vse to nas mora po naših krajih navdajati z najboljšimi nadami za bližnjo prihodnost in nas mora odvracati od tega, da bi prodajali praseta za slepo ceno. Kdor ima dosti krme, naj redi praseta naprej, ker jih bo pozneje, kakor je upati, lahko prodal za pošteno ceno. Pride čas, ko se bo po mladih in starejših praščih močno povpraševalo, posebno po krajih, koder se je sedaj vsled vojske ustavilo vse gospodarsko življenje.

R.

Nevarnost živinske kuge.

Z vojsko se je približala nevarnost za kolero, pa tudi za živinsko kugo. Spodaj na jugu, v Bulgariji jo že imajo. Pritepe se k nam lahko od juga ali pa iz Ruskega čez Galicijo. Na Ogrskem so zaradi tega že izšle potrebne odredbe zaradi nevarne kuge. Pa tudi pri nas se bodo izdale. Da se prepreči razširjanje te strašno nevarne bolezni in da se v kali zatire, je vsak sumljiv slučaj obolete živine takoj naznaniti županstvu, ker bi v nasprotnem slučaju lahko trpeli velikansko škodo pri naši živini in pri vsem našem gospodarstvu. Postava zaradi kužnih bolezni je stroga in bi vsak zamudnik za-

padel tudi strogi kazni, glede na to, da ne dobi nobene odškodnine, do katere ima sicer pravico. R.

Loterijske številke.

Gradec, 14. oktobra 60 59 28 80 11

Zahvala.

Za vse dokaze odkritega sočutja ob bridki izgubi svojega ljubljene soproga, gospoda

Janez-a Kuntara

tapetnika in posestnika

izrekam globoko ginjena vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, nadalje vsem spremljevalcem rajnega k zadnjemu počitku, svojo najtoplejšo zahvalo.

Prav prisrčno se pa zahvaljujem tudi vsem velemenim naročnikom za blagohotno naklonjenost in za veliko zaupanje, ki so ga imeli vedno do mojega dobrega moža, ter prosim, da bi ga ohranili v najboljšem spominu. Vsem, vsem plačaj Bog stoterokrat!

Šmihel pri Novem mestu, 15. okt. 1914.

94

Avgusta Kuntara.

Oprava

za spalno in jedilno sobo

se proda v Ruprčvrhu s 60 odstotnim popustom na kupno ceno. Oprava je gospoda oskrbnika Grossa, ki je padel v vojski.

Jubilejne ustanove.

Št. 5125. Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko razpisuje za leto 1914:

a) Osemnajst cesarja Frana Josipa ustanov (8 po 50 K in 10 po 20 K) za uboge onemogle obrtnike vojvodine Kranjske.

b) Štirinajst cesarja Frana Josipa ustanov (4 po 50 K in 10 po 20 K) za uboge onemogle obrtnike in trgovce vojvodine Kranjske.

c) Pet cesarice Elizabete ustanov po 40 K za uboge onemogle vdove kranjskih obrtnikov, ter

d) Pet cesarja Frana Josipa ustanov po 20 K za uboge onemogle vdove kranjskih obrtnikov in trgovcev.

Prošnje naj se pošljejo trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani

do 15. novembra 1914.

Priloži naj se jim od občinskega in župnijskega urada potrjeno dokazilo, da je prošilec obrt ali trgovino samostojno izvrševal, da sedaj zaradi onemoglosti ne more več delati in da je ubog oziroma, da je prositeljica onemogla uboga vdova bivšega samostojnega obrtnika ali trgovca.

96

Učenec

se takoj sprejme v manufakturni trgovini J. Ogoreutz v Novem mestu.

95-2-1

Na prodaj ima v veliki množini **knoper, orehe, fin fižol, suhe češplje, kakor tudi ovčjo volno.**

Pismene ponudbe poštno ležeče pod šifro A. U. p. Št. Jernej.

93

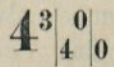
Popolnoma varno naložen denar.

HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

== v lastnem domu v Kandiji ==

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4³/₄ 0/0

1-0-26

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.